

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Спеціальна контрольна комісія з питань приватизації

Р І Ш Е Н Н Я

Про наслідки приватизації Миколаївського глиноземного заводу

м. Київ

21 вересня 2017 р.

За результатами продажу пакета акцій у розмірі 30% статутного капіталу ВАТ "Миколаївського глиноземного заводу" (далі - ВАТ "МГЗ") за комерційним конкурсом між Фондом державного майна України та ТОВ "Український алюміній" (далі - Покупець) укладено договір купівлі- продажу № КПП-258 від 30.03.2000 (далі - Договір). Внаслідок цього за 30% акцій підприємства отримано рекордні на той час 100 млн.дол., на завод прийшов стратегічний інвестор, фактично новий власник, — російська група компаній "РУСАЛ" ("Російській Алюміній"). Покупець за договором приватизації був зобов'язаний здійснити комплекс заходів з модернізації старих і запровадження в дію нових потужностей, зокрема забезпечити будівництво в місті Первомайському Харківської області заводу по виробництву первинного алюмінію потужністю не менше 100 000 т на рік.

До вищезазначеного Договору у 2000, 2002, 2004 та 2009 роках вносились зміни на підставі діючого на момент їх внесення законодавства.

За результатами моніторингу виконання умов Договору, проведеного Фондом держмайна України, було встановлено, що умови виконувались своєчасно і в повному обсязі, таким чином Договір було знято з контролю актом підсумкової перевірки від 18.06.2012 № 291.

Незважаючи на фактичне невиконання окремих умов договору купівлі-продажу ВАТ "МГЗ", зокрема, щодо зобов'язання побудувати завод по виробництву первинного алюмінію, а також досягти за підсумками 2009 року обсягів виробництва не менше як 1,6 млн тон глинозему, з юридичної точки зору відсутні підстави стверджувати щодо невиконання інвестиційних зобов'язань Покупцем. Адже усі зміни до Договору оформлювались відповідно до чинного законодавства і підписувались уповноваженими посадовими особами державних органів України. Хоча ці додаткові угоди і не були спрямовані на захист інтересів держави, термін позовної давності для їх оскарження та скасування давно минув.

У Фонді держмайна України відсутня інформація щодо теперішніх власників підприємства. Разом із цим, на офіційному сайті російської компанії "РУСАЛ" Миколаївський глиноземний завод зазначається як другий найбільший глиноземний актив РУСАЛу. Об'єднана компанія "РУСАЛ" внесена до переліку юридичних осіб, до яких застосовуються обмежувальні заходи (санкції) відповідно до Указів Президента

України від 17 жовтня 2016 року № 467/2016 та від 15 травня 2017 року № 133/2017, якими затверджено відповідні рішення Ради національної безпеки і оборони України "Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)". З метою нейтралізації загроз національній безпеці, майнових втрат та перешкод сталому економічному розвитку до РУСАЛу, серед іншого, застосовано блокування активів, обмеження торговельних операцій на території України, запобігання виведенню капталів за межі України, зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань, заборона вчинення правочинів щодо цінних паперів, емітентами яких є особи, до яких застосовано санкції, заборона передання технологій, прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Натомість, маємо констатувати недостатність перебування власника українського промислового підприємства у санкційному списку (у даному випадку – РУСАЛу), що на практиці не завдає цьому власнику чутливих економічних та фінансових втрат.

За результатами опрацювання відповідними органами державної влади запитів Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації проблемних питань приватизації та постприватизаційного розвитку Миколаївського глиноземного заводу, обговорених на "круглому столі" Комісії від 04 квітня 2017 року, з'ясовано наступне.

За повідомленням Генеральної прокуратури України (лист від 17.05.2017 № 04/НЗ-1523-16) слідчим управлінням фінансових розслідувань ГУ Міндоходів в Миколаївській області здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні № 42016150000000080 від 19.04.2016 за фактом умисного ухилення службовими особами ТОВ "МГЗ" від сплати передбачених законом платежів за користування земельними ділянками загальною площею 881,6 га за ч. 1 ст. 212 КК України. Крім того, Шевченківським управлінням поліції ГУНП у м. Києві розслідується кримінальне провадження № 12015100100003498 від 26.03.2015 за фактом неналежного виконання службових обов'язків службовими особами Міністерства інфраструктури України, що завдало істотної шкоди державним інтересам, за ч. 1 ст. 367 КК України. Також Корабельним ВП ГУНП в Миколаївській області розслідується кримінальне провадження № 12016150050003234 від 16.12.2016 за фактом заподіяння майнової шкоди у великих розмірах ПАТ "МГЗ" шляхом зловживання довірою.

За повідомленням Національної поліції України (лист від 10.05.2017 № 4789/05/24-2017), працівниками Департаменту захисту економіки здійснюється оперативно-службова діяльність за напрямом виявлення та припинення злочинів у сфері приватизації державного та комунального майна та організовано взаємодію з Генеральною прокуратурою України щодо досудового розслідування в кримінальному провадженні № 420170000000000767 від 14.03.2017 за фактом зловживання службовим становищем посадовими особами Фонду держмайна України під час проведення приватизації ВАТ "МГЗ" та недобудованих причалів №№ 6, 7, 31 Миколаївської філії ДП "Адміністрація морських портів України", що спричинило тяжкі наслідки, за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 364 КК України.

Крім цього, Інгульським відділом поліції Головного управління Національної поліції в Миколаївській області проводиться досудове розслідування в кримінальному провадженні, зареєстрованому в ЄРДР 14.03.2017 за № 420171500000000060, за фактом зловживання службовим становищем посадовими особами Управління державної архітектурно-будівельної інспекції в Миколаївській області під час реєстрації

дозвільних документів ТОВ "МГЗ" на будівництво об'єктів нерухомості на вул. Набережній, 62, у с. Галицинове Вітовського району Миколаївської області за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 364 (Зловживання владою або службовим становищем) КК України.

Служба безпеки України поінформувала (лист від 10.05.2017 № 4789/05/24-2017), що Київською місцевою прокуратурою № 6 06.04.2017 за матеріалами СБ України розпочато досудове розслідування у кримінальному провадженні №42017101060000071 за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 367 КК України за фактом вчинення службовими особами суб'єкта оціночної діяльності у змові з невстановленими службовими особами Фонду держмайна України правопорушення в ході оцінки цілісного-майнового комплексу Дніпро-Бузького морського порту, що призвело до заподіяння збитків державі у сумі 16,72 млн грн під час продовження у 2014 році ТОВ "МГЗ" договору оренди Дніпро-Бузького морського порту.

Фонд держмайна України повідомив (лист від 10.05.2017 № 10-23-9154), що на підставі заяви ТОВ "МГЗ" між Фондом та ТОВ "МГЗ" було укладено договір оренди від 09.06.1999 року № 572 державного майна Дніпро-Бузького морського порту, який рішенням Господарського суду м. Києва від 19.08.2014 у справі № 910/11171/14, залишеним без змін постановою Київського апеляційного господарського суду від 16.10.2014 та постановою Вищого господарського суду України від 23.12.2014, визнано продовженим, на той самий термін і на тих самих умовах, які були передбачені цим договором з урахуванням змін, внесених відповідними додатковими угодами.

Державна екологічна інспекція України повідомила (лист від 03.04.2017 № 2/2-3-1890), що планові перевірки ТОВ "МГЗ" виявляють порушення вимог природоохоронного законодавства у діяльності підприємства. Серед іншого, зафіксовано факти змішування різних видів та типів відходів на ділянці основного виробництва, водопровідних та каналізаційних мереж, випаровування, складського господарства, мають місце порушення правил ведення журналів первинного обліку утворення та утилізації відходів, відсутні відомості про подальше поводження з відходами за місцем надходження, що є порушенням вимог статті 17 Закону України "Про відходи"; санітарно-захисна зона навколо двох джерел водозабору першого поясу не витримується, що є порушенням вимог статті 93 Водного кодексу України; виявлено факт потрапляння стічних вод за територію мийки залізничних вагонів на водозбірну територію з твердим покриттям, що є порушенням вимог статті 100 Водного кодексу України.

За результатами перевірки Державною екологічною інспекцією Північно-Західного регіону Чорного моря підрозділів ТОВ "МГЗ", розташованих на території Дніпро-Бузького морського порту, виявлено здійснення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря під час операцій з перевантаження шлаку вугільного без відповідного дозволу, що є порушенням вимог статей 10 та 11 Закону України "Про охорону атмосферного повітря", а також невиконання умов висновку державної екологічної експертизи (не реалізуються заходи щодо виключення просипання вантажу під час його транспортування грейфером), що є порушенням вимог статті 39 Закону України "Про екологічну експертизу". Крім цього, зафіксовано проведення перевантаження каоліну, шлаку вугільного без узгодження з Державною екологічною інспекцією, що є порушенням вимог статей 99, 101-103 Водного кодексу України.

Крім цього, значне занепокоєння громадськості викликає негативний вплив ТОВ "МГЗ" на екологічне становище через пиління червоного шламу, внаслідок якого

відбувається забруднення навколишньої території та акваторії Дніпро-Бузького лиману, що несе загрозу для здоров'я людей. Типовою для складу червоних шламів є наявність такої вкрай небезпечної токсичної речовини як миш'як. Проте з незрозумілих причин при проведенні екологічних експертиз вимірювання концентрації миш'яку у відповідних шламах не проводилось.

За повідомленням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (лист від 10.05.2017 № 12/02/8770) "за" рішення загальних зборів ВАТ "МГЗ" від 16.03.2004 "Про деномінацію акцій ВАТ "Миколаївський глиноземний завод" проголосувало 2 959 305 778 голосів, що складало 99,96% голосів присутніх на загальних зборах. Реєстратором підприємства - ТОВ "Ваш реєстратор" було проведено корпоративну операцію в системі реєстру за наслідками якої було закрито особові рахунки понад 27 тисячам акціонерам товариства. Незважаючи на значну кількість скарг акціонерів товариства щодо позбавлення права власності на прості іменні акції ВАТ "МГЗ" НКЦПФР відзначає, що чинне на той час законодавство надавало акціонерному товариству право провести консолідацію розміщених ним акцій шляхом випуску акцій нової номінальної вартості та конвертації (обміну) акцій попередніх випусків на акції нової номінальної вартості тих самих категорій та типу. Це підтвердив і судовий розгляд відповідного питання (справа №16/864/07-НП), в т.ч. у апеляційній і касаційній інстанції.

Міністерство інфраструктури України повідомило (лист від 15.05.2017 № 4395/16/10-17), що орендар ТОВ "МГЗ" використовує орендоване майно (групу інвентарних об'єктів у вигляді причалів №№ 1-5) у відповідності до його призначення та умов Договору оренди. ДП "Адміністрація морських портів України" за період з січня 2015 р. по квітень 2017 р. отримало доходи від суднозаходів (портових зборів) до причалів ТОВ "МГЗ" загалом на суму 282,8 млн.грн. За повідомленням ТОВ "МГЗ" (лист від 06.05.2017 № НГЗ-Исх-01-17-290) сума сплачених орендних платежів у 2014-2016 роках за користування причалами Дніпро-Бузького морського порту становила 53,8 млн.грн.

Потребує належної перевірки також інформація щодо причин прийняття судами рішень про продовження строку оренди причалів Дніпро-Бузького морського порту, а саме, що передумовами таких судових рішень було невинуватке порушення посадовими особами Фонду держмайна України строків подання орендарю (ТОВ "МГЗ") заяви (повідомлення) про припинення відповідного договору оренди, що стало основним аргументом і підставою для задоволення позовних вимог ТОВ "МГЗ" і визнання договору оренди продовженим.

Таким чином, маємо відзначити наявність кримінальних проваджень за фактом зловживання службовим становищем посадовими особами Фонду держмайна України під час проведення приватизації ВАТ "МГЗ", а також відсутність належних зусиль у керівництва та власника Миколаївського глиноземного заводу для забезпечення ефективного та перспективного постприватизаційного розвитку підприємства у відповідності до вимог чинного законодавства України.

Враховуючи вищезазначене, Спеціальна контрольна комісія Верховної Ради України з питань приватизації **в и р і ш и л а**:

1. Звернутись до Ради національної безпеки і оборони України та Кабінету Міністрів України з пропозицією розробити стратегію подальших дій (в т.ч. зі створенням відповідного законодавчого механізму) для забезпечення стабільної

та ефективної роботи суб'єктів господарської діяльності, власниками (кінцевими бенефіціаріями) яких є резиденти країни-агресора.

2. Генеральній прокуратурі України, Національній поліції України та Службі безпеки України:

- забезпечити повне, всебічне та неупереджене розслідування кримінальних проваджень стосовно ТОВ "Миколаївський глиноземний завод", зокрема, за фактом умисного ухилення службовими особами підприємства від сплати передбачених законом платежів за користування земельними ділянками, за фактом зловживання службовим становищем посадовими особами Фонду держмайна України під час проведення приватизації ВАТ "МГЗ", за фактом вчинення службовими особами суб'єкта оціночної діяльності у змові з нествановленими службовими особами Фонду держмайна України правопорушення в ході оцінки цілісного-майнового комплексу Дніпро-Бузького морського порту під час продовження у 2014 році договору оренди;

- перевірити наявність умислу у діях (бездіяльності) посадових осіб Фонду держмайна України при пропущенні строків подання орендарю (ТОВ "МГЗ") заяви (повідомлення) про припинення відповідного договору оренди причалів Дніпро-Бузького морського порту, що завдало особливо великої шкоди держави, і вжити заходів щодо розірвання цього договору оренди;

- вжити заходів щодо притягнення винних у завданні шкоди інтересам держави, підприємства до встановленої законом відповідальності;

- про результати повідомити Спеціальну контрольну комісію Верховної Ради України з питань приватизації.

3. Міністерству екології та природних ресурсів України доручити Державній екологічній інспекції України провести комплексну перевірку дотримання ТОВ "МГЗ" вимог природоохоронного законодавства, зокрема, екологічну експертизу здійснення ТОВ "МГЗ" пиління червоного шламу та провести вимірювання концентрації миш'яку у відповідних шламах, із повідомленням громадськості про дату та час такої перевірки.

4. Рішення Комісії надіслати до Ради національної безпеки і оборони України, Кабінету Міністрів України, Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Служби безпеки України та Фонду державного майна України.

Перший заступник Голови Комісії

Секретар Комісії

І.О. Лапін

К.Г. Усов